

„Празднично шедствие“ — за оркестъръ; „Една празнична Неронова пѣсенъ“ — за теноръ-соло, хоръ и оркестъръ; „Поклонничество въ Кевеларъ“ за декламация, хоръ, оркестъръ и органъ; „Видѣхъ вода“ (Vidi aquam) за хоръ, оркестъръ и органъ; „Живогътъ е единъ сънь“ за оркестъръ и органъ, и въ последната частъ — декламация, женски гласове и медни инструменти; една мяса за соли, хоръ, оркестъръ и органъ; драматическа симфония — опера „Рибарътъ и неговата жена“ (1903); оратория „Слънцето-духъ“ (1918) и др. Писалъ книга „Байройтъ — впечатлениа и преживѣвания“ (1931).

Клугхардтъ, Аугустъ Фридрихъ Мартинъ — Klughardt, August Friedrich Martin — значителенъ компонистъ, клавирвиртуозъ и диригентъ, род. 30 ноем. 1847 въ Кьотенъ, умр. 3 авг. 1902 въ Десау, следъ непродължителни занятия съ Бласманъ и Райхманъ въ Дрезденъ, изработва отъ себе си единъ отличенъ пианистъ и, едва 20 годишенъ, започва кариерата си като диригентъ въ театритъ на Позенъ, Нойстерлицъ и Любекъ, после въ Ваймарския и Нойстерлицки придворни театри, а отъ 1882 — въ Десау. Творби: 5 симфонии; симфонична поема „Леноре“; две сюити; 6 увертюри и др.—за оркестъръ; по единъ концертъ за цигулка, обой и виолончель — съ оркестъръ; клавиртрио; два струнни квартета; единъ квартетъ за духови инструменти; по единъ клавирквартетъ и клавирквинтетъ; оратории: „Христосъ въ гроба“, „Юдитъ“ (1901), „Разрушението на Иерусалимъ“ (1899); 100-ния псаломъ за басъ-соло, хоръ и оркестъръ; 51-ви псаломъ за срѣденъ гласъ съ оркестъръ; опери: „Иваниъ“ (1879), „Мириамъ“ (1871), „Гудрунъ“ (1882), „Сватбата на монаха“ (1886) и др.

Ключъ, лат. clavis, ит. chiave, фр. clef, нѣм. Schlüssel, англ. Key — се нарича при нотното писмо оная тонова буква (знакъ), който се поставя въ началото на линейната система — петолинието, за да опредѣли височината на тоноветъ. Има три вида ключове: **Соль**, наричанъ още „цигулковъ“, **До** и **Фа**. **Соль** (G) К. се поставя на първата линия

(„французски“ соль ключъ), и на втората линия — „цигулковъ“ К. **До** (C) — на първа — „Дискантовъ“, на втора — „мецосопрановъ“, на трета — „алтовъ“ и на четвърта — „теноровъ“. **Фа** ключъ се поставя на трета линия — „баритоновъ“, на четвърта — „басовъ“, и на пета — „суббасовъ“. Тѣзи деветъ ключа отговарятъ на деветъ гласа: низкъ басъ, басъ, баритонъ, теноръ, контра алтъ, алтъ, мецосопранъ, сопранъ и високъ сопранъ. Долнитъ нотни примѣри показватъ мѣстото на с' въ различнитъ ключове:

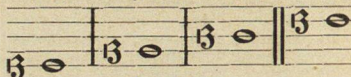
Соль ключъ

французски обикновенъ

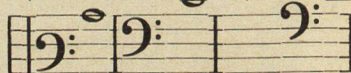
До ключъ

Сопрановъ Мецосопрановъ Алтовъ Теноровъ

Фа ключъ

Баритоновъ Басовъ Суббасовъ

Ключоветъ се явяватъ въ нотното писмо, когато се започва употребата на вглѣбнатината въ пергаментъ или цѣттоветъ, въ видъ на една линия, служаща за опѣтващъ знакъ при четенето и писането на нотитъ. Буквитъ C F и G сж били въведени, за да служатъ като ключове — да се отбелязва съ тѣхъ определената за означаване на тази нота линия. Въ старитъ партитури сж били употребявани всички видове ключове — въ днешно време най-широка употребѣа иматъ цигулковия и басовия ключове, а само на виолата се пише въ алтовия ключъ, а на теноротромбона, сщщо така и виолончела и фагота, въ високитъ позиции — въ теноровъ. Въ най-ново време се стремятъ да ограничатъ, до възможни предѣли, употребата на разнитъ ключове